

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અનામત રાખ્યા તારીખ: ૧૯/૦૮/૨૦૨૫

જાહેર કર્યા તારીખ: ૩૦/૦૮/૨૦૨૫

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપિલિકેશન (કવોશિંગ) નં. ૧૭૨૩/૨૦૧૭

વિથ

આર/સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપિલિકેશન નં. ૧૭૨૬/૨૦૧૭

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. સી. દોશી

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના

=====

ચેમ્પિયન એટ્રો લિમિટેડ, ધીરજભાઈ ઘુસાભાઈ હીરપરા મારફતે અને અન્ય

વિરુદ્ધ

કોટક મહિન્દ્રા બેંક લિમિટેડ અધિકૃત અધિકારી મારફતે અને અન્ય

=====

=

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧, ૨, ૩, ૪ તરફે શ્રી વિશ્વાસ કે. શાહ (૫૩૬૪)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફે શ્રી આનંદ બી. ગોગિયા (૫૮૪૯)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફે શ્રી બી.બી. ગોગિયા (૫૮૫૧)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી વિવેક બી. ગુપ્તા (૫૬૧૧)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફે સુશ્રી મુસ્કાન એ. ગોગિયા (૬૬૨૪)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ તરફે શ્રી ચિંતન દવે, એ.પી.પી.

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. સી. દોશી

સી.એ.વી. ચુકાદો

૧. આ શીર્ષક હેઠળની અરજીઓ, જેમાં તે જ પક્ષકારો વચ્ચે કાયદા અને હકીકતના એકસરખા પ્રશ્નો સમાવિષ્ટ છે, જો કે તે બે અલગ અલગ ફોજદારી ફરિયાદોમાંથી ઉદ્ભવે છે, તે બંને પક્ષે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલોની સંમતિથી એકસાથે સાંભળવામાં આવે છે અને આ સંયુક્ત હુકમ દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.
૨. બંને પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોની વિનંતીથી, સંબંધિત હકીકતોનો સંદર્ભ લેવા અને મેળવવાના હેતુ માટે સ્પેશિયલ કિમિનલ એપ્લિકેશન નં. ૧૭૨૩/૨૦૧૭ને મુખ્ય કેસ તરીકે ગણવામાં આવે છે.
૩. નેગોશિયેબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ્સ એક્ટ, ૧૮૮૧ (ટૂંકમાં, “એન.આઇ. એક્ટ”) ની કલમ ૧૩૮ હેઠળ ઉદ્ભવતી કાર્યવાહીમાં સદર કોટક મહિન્દ્રા બેંક લિમિટેડની તરફેણમાં વ્યવસાય સોંપણીના પરિણામે, મૂળ ફરિયાદપક્ષ – કેપિટલ ફર્સ્ટ લિમિટેડના સ્થાને કોટક મહિન્દ્રા બેંક લિમિટેડ (જે હવે

પછી ‘બેંક’ તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ને અવેજી તરીકે દાખલ કરવાની પરવાનગી આપતાં વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમની કાયદેસરતા, માન્યતા અને ઔચિત્યને પડકારતાં આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા કોડની કલમ ૪૮૨ હેઠળ આ અદાલતની હુકુમતનો આશરો લઈને બંને અરજીઓ દાખલ કરવામાં આવી છે.

કેસની સંક્ષિપ્ત હકીકતો:—

૪. અરજદાર નં. ૧ એ કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ હેઠળ સ્થાપિત કંપની છે, જ્યારે અરજદાર નં. ૨ થી ૪ તેના ડિરેક્ટરો છે. રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા સાથે યોગ્ય રીતે નોંધાયેલ નોન-બેંકિંગ ફાઇનાન્સ કંપની એવા સામાવાળા નં. ૨ નો એવો કેસ છે કે અરજદાર નં. ૧ એ રૂ. ૫,૪૮,૦૦,૦૦૦/- ની નાણાકીય સહાય મેળવી હતી, જેના માટે અરજદાર નં. ૨ થી ૪ કથિત રીતે જામીનદાર રહ્યા હતા. સદર જવાબદારીની આંશિક ચુકવણી પેટે, એક્સિસ બેંક, રાજકોટ પર દોરેલો તારીખ ૧૧.૧૨.૨૦૧૪ નો ચેક નં. ૦૨૬૩૫૩ આપવામાં આવ્યો હતો, જેના પર કથિત રીતે કંપનીના અધિકૃત સહી કરનાર તરીકે અરજદાર નં. ૨ દ્વારા સહી કરવામાં આવી હતી. સદર ચેક, જ્યારે વટાવવા માટે રજૂ કરવામાં આવ્યો ત્યારે "એકાઉન્ટ બ્લોક" ના શેરા સાથે પરત ફર્યો હતો. પરિણામે, સામાવાળા નં. ૨ એ તારીખ ૧૭.૧૨.૨૦૧૪ ની વૈધાનિક નોટિસ પાઠવી હતી અને ત્યાર બાદ વિદ્વાન ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ,

રાજકોટની અદાલત સમક્ષ સદર એન.આઈ. એક્ટની કલમ ૧૩૮ હેઠળ ક્રિમિનલ ફરિયાદ નં. ૮૯૫/૨૦૧૫ દાખલ કરી હતી.

૪.૧. સદર ફરિયાદ પેઝિંગ હતી તે દરમિયાન, સામાવાળા નં. ૨ એ અરજદારોને કોઈ નોટિસ આપ્યા વિના તારીખ ૨૮.૧૨.૨૦૧૫ નો રજિસ્ટર્ડ ડીડ ઓફ અસાઈનમેન્ટ (તારીખ ૨૧.૦૪.૨૦૧૬ ના રોજ રજિસ્ટર્ડ થયેલ) કર્યો હતો, જેના દ્વારા કથિત દેવું સામાવાળા નં. ૧ બેંકની તરફેણમાં સોંપવામાં આવ્યું હતું. તે મુજબ, સામાવાળા નં. ૧ એ ક્રિમિનલ ફરિયાદ નં. ૮૯૫/૨૦૧૫ માં સામાવાળા નં. ૨ ના સ્થાને પોતાનું નામ દાખલ કરવા માટે વિદ્વાન ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ તારીખ ૧૯.૦૮.૨૦૧૬ ની અરજી દાખલ કરી હતી. અરજદારોના વાંધાઓ છતાં, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ તારીખ ૧૭.૦૧.૨૦૧૭ ના હુકમથી આવી અવેજીકરણની મંજૂરી આપી હતી, જે વાદગ્રસ્ત હુકમ સામે હાલની કાર્યવાહી દાખલ કરવામાં આવી છે.

૪.૨. અન્ય ફોજદારી કેસ માટે પણ સમાન હકીકતો જણાવવામાં આવી છે, જ્યાં ચેકના સીરીયલ નંબર સિવાય અન્ય તમામ બાબતો સમાન રહે છે. બીજા ફોજદારી કેસમાં, ચેકનો સીરીયલ નંબર ૦૨૬૩૫૬ છે.

અરજદારની રજૂઆતો:—

૫. અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે ભારપૂર્વક એવી દલીલ કરી છે કે નીચેની અદાલતે ફરિયાદપક્ષની અવેજીકરણની મંજૂરી આપવામાં સ્પષ્ટ

ભૂલ કરી છે, જેના કારણે, તેમના જણાવ્યા મુજબ, આરોપીઓના અધિકારોને ગંભીર પ્રતિકૂળ અસર થઈ છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારો આરોપી હોવાના નાતે, પક્ષકારો વચ્ચેના મૂળ વ્યવહાર સંબંધે મૂળ ફરિયાદપક્ષની અંગત જાણકારી અંગે પ્રશ્ન ઉઠાવવાનો કાયદેસરનો અધિકાર ધરાવે છે. જો કે, તત્કાલીન ફરિયાદપક્ષ કેપિટલ ફર્સ્ટ લિમિટેડના સ્થાને બેંકને દાખલ કરવાથી, જ્યાં સુધી કેપિટલ ફર્સ્ટ લિમિટેડ અને ચેમ્પિયન એગ્રો લિમિટેડ વચ્ચેના વ્યવહારનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી બદલાયેલ ફરિયાદપક્ષના અધિકૃત સહી કરનારની અંગત જાણકારીને ઉલટતપાસ દ્વારા ચકાસવાના અધિકારથી આરોપીઓ વંચિત રહી ગયા છે.

૫.૧. આ રજૂઆતના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના **અશ્વિન નાનુભાઈ વ્યાસ વિ. સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૬૭ એસ.સી. ૯૮૩**, તથા **એ.સી. નારાયણન વિ. સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર અને અન્ય, (૨૦૧૪) ૧૧ એસ.સી.સી. ૭૯૦** ના નિર્ણાયક ચુકાદાઓ પર પોતાની રજૂઆતને પુષ્ટિ આપવા આધાર રાખ્યો છે કે કાયદાની કોઈપણ જોગવાઈ હેઠળ ફરિયાદપક્ષની અવેજીકરણની કલ્પના કે માન્યતા આપવામાં આવી નથી. તેથી, બેંકને ફરિયાદપક્ષ તરીકે જોડવાની મંજૂરી આપતો વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટનો વાદગ્રસ્ત હુકમ પ્રથમદર્શી રીતે કાયદા વિરુદ્ધનો અને ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના સ્થાપિત સિદ્ધાંતોથી વિપરીત છે.

પ.૨. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે બેંકના સંદર્ભમાં પણ, ફરિયાદની કાર્યવાહી ચલાવવા માટે કોઈ કુદરતી વ્યક્તિને નિયુક્ત કે અધિકૃત કરવામાં આવ્યા નથી. કોઈ જીવંત વ્યક્તિને ફરિયાદપક્ષ તરીકે જોડ્યા વિના, માત્ર કાનૂની સંસ્થાના ઇશારે કાર્યવાહી ચાલુ રાખવી એ વૈધાનિક આદેશનું સીધું ઉદ્દેશન ગણાશે.

પ.૩. આમ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ગંભીર ભૂલ કરી છે, એટલું જ નહીં, હકીકતલક્ષી અને કાનૂની પરિસ્થિતિની ખોટી મૂલવણી સમાન ભૂલ કરી છે, અને તેથી, આ અદાલત વાદગ્રસ્ત હુકમને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવા અને હાલની અરજી મંજૂર કરવા મહેરબાની કરશે.

સામાવાળાની રજૂઆતો:-

૬. સામાવાળા નં. ૧ – બેંક તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ તેમજ સામાવાળા નં. ૨ – કેપિટલ ફર્સ્ટ લિમિટેડનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા વિદ્વાન વકીલે ડીડ ઓફ અસાઈનમેન્ટ, ખાસ કરીને તેની કલમ ૫.૧.૨ તરફ આ અદાલતનું ધ્યાન દોર્યું છે, જે સ્પષ્ટપણે બેંકને ચેમ્પિયન એગ્રો લિમિટેડ સામે શરૂ કરવામાં આવેલી તમામ કાનૂની કાર્યવાહી ચાલુ રાખવા માટે અધિકૃત કરે છે. નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના **બંસલ મિલ્ક ચિલિંગ સેન્ટર વિ. રાણા મિલ્ક ફૂડ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્ય, ૨૦૨૫ આઈ.એન.એસ.સી. ૮૯૯** ના ચુકાદા પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જેમાં એવું ઠરાવવામાં

આવ્યું છે કે ગુનાની નોંધ લીધા પછીના તબક્કે પણ ફરિયાદમાં સુધારો કાયદેસર રીતે માન્ય છે.

૬.૧. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે હાલના કેસમાં, કેપિટલ ફર્સ્ટ લિમિટેડ અને બેંક વચ્ચે તારીખ ૨૮.૧૨.૨૦૧૫ ના રોજ થયેલા કરાર (એનેક્ષર પી૨) ના આધારે, લેણાં અને મૂળ જામીનગીરી હિતો યોગ્ય રીતે બેંકની તરફેણમાં સોંપવામાં આવ્યા હતા. આવી સોંપણીના કારણે, બેંક માત્ર લેણાંના સંદર્ભમાં જ નહીં પરંતુ ચાલુ કાર્યવાહીના સંદર્ભમાં પણ કેપિટલ ફર્સ્ટ લિમિટેડના સ્થાને આવી ગઈ છે. પેઢિંગ કાર્યવાહી ચલાવવાનો અધિકાર પણ કાયદેસર રીતે બેંકને તબદીલ કરવામાં આવ્યો હતો તેવી દલીલને મજબૂત કરવા માટે ડીડ ઓફ અસાઈનમેન્ટની કલમ ૫.૧.૨ પર ચોક્કસ આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૬.૨. વિદ્વાન વકીલે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના તાજેતરના **મેસર્સ નરેશ પોટરીઝ વિ. મેસર્સ આરતી ઇન્ડસ્ટ્રીઝ અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૨૦૨૫ એસ.સી. ૮૮૬** ના ચુકાદામાંથી વધુ સમર્થન મેળવતાં એવી દલીલ કરી છે કે બેંક એક કાનૂની સંસ્થા હોવાથી, પોતાના નામે કાર્યવાહી ચાલુ રાખવા માટે કાયદાકીય રીતે સક્ષમ છે, અને એવી કોઈ કાનૂની જરૂરિયાત નથી કે ફરિયાદપક્ષ તરીકે જોડવામાં આવેલી કુદરતી વ્યક્તિ દ્વારા જ તેનું અનિવાર્યપણે પ્રતિનિધિત્વ થવું જોઈએ. તેથી, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે હકીકતો તેમજ કાનૂની પરિસ્થિતિની યોગ્ય મૂલવણી કરી છે અને બેંકને ફરિયાદ ચાલુ રાખવાની

મંજૂરી આપતો વાદગ્રસ્ત હુકમ ક્ષતિપૂર્ણ ગણી શકાય નહીં.

૭. સામાવાળા-રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એ.પી.પી. એ પણ સામાવાળા નં. ૧ ના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને અપનાવી છે અને કાયદા અનુસાર યોગ્ય હુકમો પસાર કરવા અરજ કરી છે.

અદાલતના તારણો, વિશ્લેષણ અને નિષ્કર્ષ:-

૮. મેં બંને પક્ષો વતી કરવામાં આવેલી પરસ્પરની દલીલો સાંભળી છે અને રેકર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીનું ઝીણવટપૂર્વક અવલોકન કર્યું છે.
૯. સૌ પ્રથમ, આ અદાલત નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના **યુ.પી. પોલ્યુશન કંટ્રોલ બોર્ડ વિ. મોદી ડિસ્ટિલરી અને અન્ય, (૧૯૮૭) ૩ એસ.સી.સી. ૬૮૪** ના નિર્ણાયક ચુકાદાનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય ગણે છે, જેમાં કોડ ઓફ કિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ (જે હવે પછી “કોડ” તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૨(ડી), ૨૦૩ અને ૨૦૪ નો સંદર્ભ લેતી વખતે અસંદિગ્ધપણે ઠરાવ્યું હતું કે માત્ર ફરિયાદમાં ટેકનિકલ અથવા સુધારી શકાય તેવી ક્ષતિના કારણે કાર્યવાહી અને ટ્રાયલને અવરોધવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં.
૧૦. ખાનગી ફરિયાદની ટકવાપાત્રતાના તબક્કે પણ તેમાં સુધારાની પરવાનગી સંબંધિત મહત્વનો પ્રશ્ન તાજેતરમાં **બંસલ મિલ્ક ચિલિંગ સેન્ટર (ઉપર મુજબ)** ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ધ્યાને આવ્યો હતો.

વૈધાનિક યોજના, ખાસ કરીને સદર કોડની કલમ ૨૧૬ અને ૨૧૭ ની વિગતવાર સમજૂતી આપ્યા પછી, અદાલતે એવું પ્રતિપાદિત કર્યું કે જો જરૂર જણાય તો સુધારાની મંજૂરી ચોક્કસપણે આપી શકાય છે, શરત માત્ર એટલી છે કે તે સુધારી ન શકાય તેવી અનિયમિતતાના દાયરામાં પ્રવેશવો જોઈએ નહીં.

૧૧. વિચારણા હેઠળના હાલના કેસની હકીકતો પર પાછા ફરતાં, સદર એન.આઈ. એક્ટની કલમ ૧૩૮ હેઠળની ખાનગી ફરિયાદ કેપિટલ ફર્સ્ટ લિમિટેડ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેને અનુસરીને, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ અરજદાર સામે પ્રોસેસ જારી કર્યો હતો. નોંધપાત્ર રીતે, આવો પ્રોસેસ જારી કરવા સામે અરજદાર દ્વારા રિવિઝનલ હુકમત દ્વારા, અથવા સદર કોડની કલમ ૪૮૨ હેઠળ આ અદાલતની અંતર્ગત હુકમતનો આશરો લઈને, અથવા ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૭ માં સમાવિષ્ટ સુપરવાઈઝરી હુકમત હેઠળ પણ ક્યારેય પડકારવામાં આવ્યો ન હતો.

૧૨. સદર ફોજદારી કાર્યવાહી પેઝિંગ હતી તે દરમિયાન, કેપિટલ ફર્સ્ટ લિમિટેડે લેણાં અને મૂળ જામીનગીરીઓ સંબંધે કરવામાં આવેલા વિધિવત રજિસ્ટર્ડ ડીડ ઓફ અસાઈનમેન્ટ દ્વારા પોતાના અધિકારો સદર બેંકની તરફેણમાં તબદીલ કર્યા હતા (એનેક્સર પી-૨). સદર અસાઈનમેન્ટ ડીડ એ બેંકના અધિકારો અને જવાબદારીઓનું સીમાંકન કરતો નિયમનકારી દસ્તાવેજ છે, જેમાં કલમ ૫.૧.૨ મહત્વ ધરાવે છે. સદર કલમ સ્પષ્ટ શબ્દોમાં નીચે મુજબ જોગવાઈ કરે છે:—

“તે સોંપણી મેળવનારના ખર્ચે, લેણાં અથવા મૂળ જામીનગીરી હિતોના અમલ માટે જરૂરી અથવા આનુષંગિક હોય તેવી કોઈપણ કાનૂની કાર્યવાહીમાં સોંપણી મેળવનાર સાથે સહકાર આપશે અને અદાલતો દ્વારા અથવા અન્યથા સોંપણી મેળવનાર સાથે કોઈપણ વસૂલાતની કાર્યવાહીમાં સહકાર આપશે.”

૧૩. ઉપરોક્ત કલમ કોટક મહિન્દ્રા બેંક લિમિટેડને કાયદેસર રીતે માન્ય દસ્તાવેજના આધારે ફરિયાદપક્ષ તરીકે કેપિટલ ફર્સ્ટ લિમિટેડના સ્થાને પોતાનું નામ બદલવા માટે અસંદિગ્ધપણે સત્તા આપે છે, જેનાથી સદર બેંકને લેણાં વસૂલ કરવાનો અને મૂળ જામીનગીરીઓનો અમલ કરવાનો કાનૂની અધિકાર મળે છે. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, એવું કહી શકાય નહીં કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી છે.

૧૪. જો કે, અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલે એવી દલીલ રજૂ કરી હતી કે અરજદાર સદર એન.આઈ. એક્ટની કલમ ૧૩૮ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે આરોપી તરીકે જોડાયેલા હોવાથી, તેઓ કેપિટલ ફર્સ્ટ લિમિટેડના અધિકૃત પ્રતિનિધિની ઉલટતપાસ કરવાની તકથી વંચિત રહેશે, જેઓ કથિત રીતે આ વ્યવહારની અંગત જાણકારી ધરાવે છે. આ અદાલતના સુવિચારિત અભિપ્રાય મુજબ, આ દલીલ તદ્દન ગેરસમજભરી છે અને હાલના કેસની હકીકતોના સંદર્ભમાં ખોટી ધારણા, એટલું જ નહીં, ખોટા અર્થઘટન પર આધારિત છે.

૧૫. એ નોંધવું યોગ્ય છે કે ચેમ્પિયન એગ્રો લિમિટેડે કરોડો રૂપિયાની લોન સુવિધા મેળવી હતી અને તેની ચુકવણી પેટે પ્રશ્નવાળા ચેકો આપ્યા હતા. આમ, વ્યવહારનો પાયો યોગ્ય રીતે કરવામાં આવેલા લોન અને જમીનગીરી દસ્તાવેજોની શ્રેણી પર આધારિત છે, જે રેકર્ડનો ભાગ છે, જેમાં મૌખિક પુરાવા માટે બહુ ઓછો અવકાશ રહે છે. પરિસ્થિતિ આવી હોવાથી, ફરિયાદપક્ષ, એટલે કે હવે સદર બેંક, રેકર્ડના આધારે જુબાની આપવા માટે સક્ષમ સાક્ષીને બોલાવીને અને જો યોગ્ય જણાય તો આ વ્યવહારની અંગત જાણકારી ધરાવતી વ્યક્તિને પણ બોલાવીને પુરાવા રજૂ કરવાનો અધિકાર જાળવી રાખે છે.

૧૬. ગમે તે હોય, અરજદાર દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલી આશંકાને વાદગ્રસ્ત હુકમને રદબાતલ અથવા રદ કરવા માટે કોઈપણ સંજોગોમાં કાયદેસરનો આધાર ગણી શકાય નહીં. એટલું જણાવવું પૂરતું છે કે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે **મેસર્સ નરેશ પોટરીઝ (ઉપર મુજબ)** ના કેસમાં તાજેતરમાં આવા જ એક મુદ્દાની ચર્ચા કરી છે અને માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો નિર્ધારિત કર્યા છે. તેના પ્રસ્તુત ફકરાઓ નીચે મુજબ ટાંકવામાં આવ્યા છે:—

“૨૦. તાજેતરમાં, ટી.આર.એલ. કોસાકી રિફ્રેક્ટરીઝ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં હાલના કેસ જેવી જ હકીકતો આ અદાલત સમક્ષ વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થઈ હતી. સદર કેસમાં, નાણાં મેળવનાર કંપની દ્વારા તેના જનરલ મેનેજર (એકાઉન્ટિંગ) મારફતે એન.આઈ. એક્ટની

કલમ ૧૩૮ અને ૧૪૨ હેઠળ ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી. મૌખિક સોગંદ પરના નિવેદનના બદલે ફરિયાદપક્ષ વતી દાખલ કરવામાં આવેલા સોગંદનામાના આધારે ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી. પૂરતી સામગ્રી હોવાની અને આરોપી સામે એન.આઈ. એક્ટની કલમ ૧૩૮ હેઠળની ફરિયાદ કાયદા અનુસાર હોવાની ખાતરી થતાં, એસ.ડી.જે.એમ. દ્વારા ફરિયાદની નોંધ લેવામાં આવી અને તેમાં આરોપી પેઢીને સમન્સ જારી કરવામાં આવ્યા. સમન્સના હુકમને પડકારતાં, આરોપી પેઢીએ સમન્સનો હુકમ રદ કરવા માટે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ હાઈકોર્ટ સમક્ષ અરજી દાખલ કરી હતી, જેમાં એવી ફરિયાદ કરવામાં આવી હતી કે ફરિયાદ અસમર્થ વ્યક્તિ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી કારણ કે ફરિયાદ કરનારને કથિત વ્યવહાર વિશે કોઈ જાણકારી ન હતી, કે તેણે તે જોયો ન હતો, તેમજ ફરિયાદમાં એવો કોઈ ઉલ્લેખ પણ ન હતો કે ફરિયાદ કરનારને નાણાં મેળવનાર પેઢી દ્વારા તેના વતી ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ કરવા માટે યોગ્ય રીતે અધિકૃત કરવામાં આવ્યા હતા. હાઈકોર્ટે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની અરજી મંજૂર કરી હતી અને સમન્સનો હુકમ રદ કર્યો હતો, જેના પરિણામે આ અદાલત સમક્ષ અપીલ

દાખલ કરવામાં આવી. આ અદાલતની ત્રણ ન્યાયાધીશોની બેંચે આ અદાલતના ચુકાદાઓ પર ઊંડાણપૂર્વક વિચારણા કરીને, જેના દ્વારા આ વિષય પર કાયદો સ્પષ્ટ થયો છે, અપીલ મંજૂર કરી અને હાઈકોર્ટનો ચુકાદો રદ કર્યો. આ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

“૨૧. ઉપરોક્ત બાબતોનું અર્થપૂર્ણ વાંચન દર્શાવે છે કે કંપનીએ જનરલ મેનેજર (એકાઉન્ટિંગ) ને અધિકૃત કર્યા હોવાનું અને જનરલ મેનેજર (એકાઉન્ટિંગ) અંગત જાણકારી ધરાવતા હોવાનું વાસ્તવમાં સ્પષ્ટપણે રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. જેને સ્પષ્ટ રજૂઆત ગણી શકાય, તેને કોઈ બીબાંઢાળ માળખામાં મૂકી શકાય નહીં પરંતુ દરેક કેસની હકીકતોના આધારે પરિસ્થિતિ અને જે રીતે તે જણાવવામાં આવ્યું છે અને વ્યક્ત કરવામાં આવ્યું છે તે પરથી તારવવું પડશે. જે રીતે ફરિયાદનો મુસદ્દો તૈયાર કરવામાં આવે છે તે કેસ-ટુ-કેસ બદલાઈ શકે છે અને તેનો આધાર મુસદ્દો તૈયાર કરનાર વ્યક્તિની કુશળતા પર પણ રહેશે, જે પોતાની મેળે કોઈ મૂળભૂત અધિકારને હણી શકે નહીં. તેમ છતાં, જે બાબતની નોંધ લેવી જરૂરી છે તે એ છે કે શું પ્લીડિંગ્સમાં ઉપલબ્ધ વિગતો એવો અર્થ દર્શાવે છે કે જે વ્યક્તિએ ફરિયાદ દાખલ કરી છે, તે અધિકૃત હોવાનું

જાણાવેલ છે અને તેની જાણકારી હોવાનો દાવો કરે છે. આ ઉપરાંત, રેકર્ડ પર ઉપલબ્ધ સમર્થનકારી દસ્તાવેજો પોતે જ એ હકીકત દર્શાવે છે કે અધિકૃત વ્યક્તિએ, આ વ્યવહારના સાક્ષી હોવાના નાતે અને કેસની જાણકારી ધરાવતા હોવાના નાતે “નાણાં મેળવનાર” કંપની વતી ફરિયાદ દાખલ કરી હતી અને તેથી, એન.આઇ. એક્ટની કલમ ૧૪૨ ની જરૂરિયાત સંતોષાઈ હતી. વિનીતા એસ. રાવ વિ. એસેન કોર્પોરેટ સર્વિસીસ (પી) લિમિટેડ [વિનીતા એસ. રાવ વિ. એસેન કોર્પોરેટ સર્વિસીસ (પી) લિમિટેડ, (૨૦૧૫) ૧ એસ.સી.સી. ૫૨૭ : (૨૦૧૫) ૧ એસ.સી.સી. (સિવિલ) ૫૫૮ : (૨૦૧૫) ૧ એસ.સી.સી. (ફિ.) ૭૨૬] માં, જેમાં અમારામાંથી એક (માનનીય સીજેઆઈ) બેંચના સભ્ય હતા, ફરિયાદ ચલાવવાની સત્તા અને વ્યવહારની જાણકારી દર્શાવતી આવી પ્લીડિંગ્સને ફરિયાદ ટકાવી રાખવા માટે પૂરતી ગણીને સ્વીકારવામાં આવી છે.”

૧૭. ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાને લેતાં, અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી દલીલ સ્વીકારવા યોગ્ય નથી અને તેથી, આગળની વિચારણા માટે ટકી શકતી નથી.

૧૮. એ પણ નોંધનીય છે કે હાલની કાર્યવાહીમાં રજૂ કરવામાં આવેલ આ જ મુદ્દા પર આ અદાલતની સમકક્ષ બેંચ દ્વારા *ગલ્ફ એસ્કાલ્ટ પ્રા. લિ. જે*

એસ્પામ પેટ્રોનર્જ પ્રા. લિ. તરીકે જાણીતી છે વિ. દિપેશ સિંહ કિશનચંદ્ર,
સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન નં. ૫૫૬૨/૨૦૧૪ માં અગાઉથી જ
સ્પષ્ટપણે વિચારણા કરવામાં આવી છે, જેના પર વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર
કરતી વખતે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પણ યોગ્ય રીતે આધાર રાખવામાં
આવ્યો છે.

૧૯. છેલ્લા પ્રયાસ તરીકે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે બેંકનું
પ્રતિનિધિત્વ કોઈ કુદરતી વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવ્યું નથી અને તેથી,
તેની અવેજીકરણ માટે દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી કાયદાકીય રીતે
અસમર્થનીય રહેશે. આ અદાલત આવી રજૂઆતથી બિલકુલ અસંમત છે.
બેંક, કાનૂની સંસ્થા હોવાના નાતે, તેના અધિકૃત પ્રતિનિધિ મારફતે
અદાલત સમક્ષ કામ કરવા અને ઉપસ્થિત રહેવા માટે યોગ્ય રીતે હકદાર
છે, અને આવા પગલામાં કોઈ ક્ષતિ જોડી શકાય નહીં.

૨૦. ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં, આ અદાલતનો સુવિચારિત અભિપ્રાય છે કે
આ બંને અરજીઓ ગુણદોષ વગરની છે અને તે મુજબ, **ફગાવી દેવામાં
આવે છે.** રૂલ/નોટિસ, જો જારી કરવામાં આવી હોય તો તે રદ કરવામાં
આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી.

૨૧. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટને કાર્યવાહી ઝડપી બનાવવા અને આ હુકમની નકલ
મળ્યાની તારીખથી શક્ય તેટલી વહેલી તકે, પ્રાધાન્યપણે છ મહિનાના
સમયગાળામાં ટ્રાયલ પૂર્ણ કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. બંને

પક્ષકારોને આથી વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટને તેમનો સંપૂર્ણ સહકાર આપવાનો
આદેશ આપવામાં આવે છે જેથી બાબતનો ઝડપી અને અસરકારક નિકાલ
સુનિશ્ચિત કરી શકાય.

(જે. સી. દોશી, ન્યાયમૂર્તિ)

મનીષ મિશ્રા

This is an AI-Assisted Translation.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====